

REVISTA GALEGA
DE EDUCACIÓN
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

ISSN: 1132-8932

Páx. 53-55

Técnica de normalización lingüística no
Concello de Pontevedra

conchi.cochon@gmail.com

ai momentos en que un detalle, un xesto, unha acción abundan para devolvernosa a esperanza no noso futuro como sociedade; para renovar a crenza no mañá da nosa lingua. Ás veces o traballo a prol do idioma regala emocións tan fondas que humedecen os ollos e apertan a gorxa, e o Club de Debate garante moitas; porque cando a forza imparabile da mocidade decide crer e apostar por algo é moi difícil poñerlle cancelas.

Esta é unha historia de superación, de esforzo, de ansia por coñecer e comprender, de ganas de falar e mellorar, de traballo en equipo e xenerosidade, coas palabras como ferramenta de traballo e convicción; coa lingua como obxectivo primeiro. Podería non parecerlo, se presentásemos o Club de Debate como unha actividade para normalizar o uso da lingua na mocidade de 3º, 4º da ESO e 1º de bacharelato. Así, de entrada, non tería nada especial e pensaríamos en foros de intercambio de opinións con argumentos defendidos con máis ou menos vehemencia e faladoiros en ambientes serios e formais, con aires de competición arrebatada. En realidade esta é só a tona do programa.

Se falamos dunha actividade que ten como obxectivo mellorar a oralidade da mocidade en contextos formais e informais; que busca fomentar o debate e o manexo de argumentos; que consegue atraer cada ano unhas dúcias de profesores e profesoras de áreas tan dispares como lingua, matemáticas, historia ou filosofía, e a uns centos de adolescentes cara ao apaixonante mundo dos foros de discusión sobre a actualidade e que fai que compartan voluntariamente tempo a oito, seguramente a proposta resultará máis gorentosa. E aínda atraerá máis se puntualizamos que se organiza en varias xornadas, que serve de espazo de coñecemento

e relación entre mozas e mozos moi diferentes e con distintos niveis de destreza no uso do idioma. Porque no programa, á mantenta, conviven estudantes de ámbitos urbanos e rurais; de centros de ensino grandes e pequenos; falantes desde o berce, proxectos de neofalantes na procura de apoio e contexto, e mais falantes ocasionais que, conscientes da falta de fluidez, queren mellorar as súas aptitudes. E iso ben se ve, por exemplo, nos esforzos que fan moitas das rapazas e dos rapaces por falar en galego nos corredores os días dos debates.

Para impulsar e fortalecer o uso oral do galego na mocidade as estratexias do Club de Debate son variadas: descuberta, tempo, investigación, colaboración, aprender a manexar ferramentas e recursos, mellorar a lingua, vencer medos, coñecer xente e lugares, competir e compartir. Os equipos investigan, reflexionan, expresan a súa opinión e proban a poñerse na pel do contrario; manexan e defenden argumentos cos que non concordan para sobordar a marxe de confort que dá a ideoloxía propia; pescudan, elaboran e traballan razóns para defender, mais tamén para rexeitar, opinións sobre temas diversos. Quen se achegue á actividade terá que desmitificar a imaxe dun profesorado pouco implicado e desleixado, e deixar atrás

a consideración pasiva e pouco participativa da mocidade.

Poderíamos facer unha exposición técnica e fría sobre a organización da actividade, sobre as regras e os tempos que a marcan. Porén, cremos que iso carece de valor aquí; non ten máis interese que o puramente instrumental e non se diferencia case nada das pautas doutras actividades académicas que todos os países do mundo utilizan para estimular a expresión oral e os formatos de exposición máis formais. O valor do Club de Debate para a lingua da mocidade revélase en tres puntos. Primeiro, no achegamento ao mundo desde o idioma. Segundo, no achado de modelos referentes que falan galego ou, pola contra, na descuberta de que se é modelo xustamente por falar galego "de verdade". En terceiro lugar, na construción de comunidade arredor a lingua, a través dos centos de horas de recreos, tempo de comedor, whatsapps de fin de semana e longas xuntanzas en tardes roubadas ao fútbol e ao lecer. A solidariedade, o gusto por coñecer e por compartir, a creación de rede e de compañeirismo que transcende o propio grupo vese reflectido no fermoso xesto que adoita ter o equipo gañador da final: compartiren o premio da viaxe multiaventura de fin de semana cun dos equipos co que debateron sobre o escenario.

Para que esta actividade sexa realidade é preciso coordinar esforzos e recursos. O esforzo paga a pena porque o Club de Debate quere superar a escenografía das actividades de discusión para ser un punto de atracción cara á lingua, de reflexión, motivación e encontro para as e os estudantes. A colaboración no traballo é o alicerce da actividade. Os equipos de dinamización lingüística son fundamentais, tanto polo profesorado que se compromete máis alá das paredes da aula, como polo alumnado activo, curioso e con ansia. Os equipos inscritos, sempre mixtos, están formados por un número limitado de estudantes. Con todo, durante as fases preparatorias poden ter o reforzo de máis compañeiras e compañeiros, a criterio de quen coordina e segundo a rede que consiga tecer a propia rapazada. Cada equipo conta tamén, como mínimo, cunha persoa maior de idade vinculada ao centro que se encarga da preparación do grupo. Ata o de agora en case o cen por cento dos casos foron profesoras e profesores os que asumiron o reto; e cómpre sinalar o plural, profesoras e profesores, porque rebordea a persoa preparadora recollida nas bases de participación. A súa implicación sempre transcende o papel de docentes para convertérense en guías, compañeiros de equipo e referentes profesionais e humanos para a mocidade.

A alma do Club de Debate, pois, é a implicación activa dos centros. É certo que este é o nivel de organización e colaboración máis valioso, pero tamén son precisos outros: tanto entre os concellos que politicamente impulsan a participación solidaria e tecnicamente coordinan a organización e a xestión administrativa da actividade, como cada Concello cos equipos que participan. Noutra liña, alén de centros e concellos, é fundamental o xurado, sempre xeneroso co

seu tempo. Está formado por especialistas en comunicación, en lingua galega e en ensino que valoran as intervencións de acordo co regulamento. Puntuar os debates non é tarefa doada; en trinta e seis minutos cómpre moita atención para non perder o fío das oito quendas establecidas nin das preguntas; pero ao remate dunha xornada tan intensa e esgotadora non é raro ver sorrisos de esperanza polo futuro nas mans, e nas bocas, da nosa mocidade. Os comentarios máis xerais son que o día voa, que as intervencións foron fantásticas, que qué ben loce o traballo feito e que é un orgullo ver os resultados da colaboración e do esforzo. Os equipos con máis puntos en cada fase gañan premios e iso impórtalles, si, porén, non tanto como podería parecer en principio; senón, como se entende que haxa centros que repiten un e outro ano sen acadar premio? Máis dunha vez adultos e adolescentes comentan que o premio é a experiencia e todo o que aprenden nas longas xornadas de preparación.

O dominio da lingua é unha ferramenta indispensable para defender con fluidez as ideas e potenciar as habilidades sociais, pero a lingua tamén é un saber necesario para sentir o valor do herdo e do patrimonio, para medrar tecendo redes de comunidade. É ben sabido que o noso sistema educativo prima a escritura e a lectura sobre a oralidade, e isto reforza a diminución preocupante da cantidade e da calidade dos usos orais en galego da xente nova, o futuro. Por iso, o Club de Debate é unha oportunidade, porque crea contextos de uso e porque se basea no esforzo e no traballo conxunto, na ilusión, na construción dun proxecto, na creación de sinerxías. Porén, é precisa máis participación aínda, xa que a forza desta oportunidade para a lingua está en medrar. O Club de Debate sempre abre de novo as portas á participación pouco

despois do comezo do curso. Aínda é tempo de sumarse ao proxecto; cantos máis equipos e concellos se unan, máis extensa será a rede, máis ilusionante e efectiva será a experiencia, máis notorio será o esforzo colectivo e maior será a inxección de esperanza.

Sempre queda moito que mellorar, pero a forza da actividade descóbrense en pequenos detalles de superación e solidariedade, de retos lingüísticos e humanos. Por iso emociona que, despois de todas as horas de preparación durante longas semanas, no remate dunha intensa xornada de nervios e ansia con debates encadeados e tempos medidos con cronómetro, un profesor conte que aquel mozo, chamémoslle Xan, que estivo alí no escenario, con tan boa actitude, poñendo todo o seu ser no que dicía, saíu tan reforzado que só por el pagou a pena o traballo; porque academicamente non consegue ir ben e ten moitos problemas, mais nas sesións de traballo co equipo avanzou máis que en todo o curso. Ou tamén saber que aquela moza tan segura, tan firme, que falaba con esforzo mais con paixón, estaba alí a participar, malia ter toda a presión negativa da súa familia, completamente en contra da actividade porque se aínda se fixese nunha lingua máis útil...

